

Lausuntopyyntö: Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Khall 24.02.2026 § 50
59/11.01.00.03/2026

Valmistelija Hallintojohtaja Kyllönen Pinja, puh. 044 7255223

Johdanto

Liikenne- ja viestintäministeriö pyytää lausuntoja luonnoksesta hallituksen esitykseksi laiksi maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista ja annettujen lakien sakon täytäntöönpanosta, sähköisen viestinnän palveluista, kiinteistötietojärjestelmästä ja siitä tuotettavasta tietopalvelusta ja rakennetun ympäristön tietojärjestelmästä ja sähkömarkkinalain muuttamisesta sekä verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja käytöstä annetun lain kumoamisesta.

Esityksen tarkoituksena on luoda verkkotietojen hyödyntämistä helpottava ja luovuttamista ohjaava kansallisen sääntelykehikko. Sääntelyllä pyritään suojaamaan verkkotietoja ja varmistamaan käsittelyn tietoturvallisuus. Lisäksi parannettaisiin verkkotietojen tasoa asettamalla laissa tarkoitetuille verkkotoimijoille veloitteet dokumentoida verkkotietonsa riittävän tarkasti. Lailla helpotettaisiin alueidenkäytön suunnittelua ja maan sisään ulottuvien töiden suunnittelua ja suorittamista luomalla valtakunnallinen sähköinen tietopiste verkkotietojen luovuttamiseksi.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi laki maanalaisen verkkoinfrastruktuurin sijaintitiedoista, joka sääntelee erityisesti Liikenne- ja viestintäviraston ylläpitämän verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tarkoitetun järjestelmän toteutustapaa. Toteutustavaksi esitetään valittavan niin sanottu hybridimalli. Hybridimallissa toimijat voivat halutessaan joko itse hallinnoida omia verkkotietojaan verkkotietokyselyihin vastaamiseksi tai toimittaa verkkotiedot Liikenne- ja viestintävirasto Traficom keskitetysti hallinnoimaan järjestelmään. Hajautetusti toimivien verkkotoimijoiden tulee toimittaa viranomaisen järjestelmään etukäteen vain aluemuotoinen tieto omista verkkoalueistaan.

Esityksessä ehdotetaan verkkotietojen toimittamiseen liittyvän näyttötoiminnan tarkempaa sääntelemistä. Näyttötoiminnan osalta ehdotetaan selvennyksiä velvollisuuksiin suorittaa näyttötoimenpiteitä, näyttötoiminnan kustannuksiin, näyttötoiminnan viranomaisvalvontaan ja hätänäyttöjen tekemiseen.

Esityksessä ehdotetaan uutta sääntelyä verkkotietojen suojaamisen osalta. Uusia velvollisuuksia olisivat henkilöturvallisuus selvitysten tekeminen toimijoiden henkilöstölle, joilla on pääsy verkkotietoihin, lisäksi esitetään vaitiolovelvollisuutta verkkotietokyselyiden nojalla tietoja saaneille toimijoille.

Esityksessä esitetään myös Liikenne- ja viestintävirastolle uusia tehtäviä, määräyksenantovaltuuksia, riittäviä hallinnointioikeuksia palveluun, tiedonsaantioikeuksia ja tarkastusoikeutta uuden lain ja sen nojalla annettujen määräysten valvomiseksi. Lisäksi esitetään Liikenne- ja viestintävirastolle

oikeutta järjestää palvelu käyttäen apunaan yksityisiä tai julkisia palveluntuottajia teknisissä ja avustavissa tehtävissä.

Esityksessä ehdotetaan Liikenne- ja viestintävirastolle mahdollisuutta asettaa uhkasakko, keskeyttämisuhka ja teettämisuhka. Lisäksi esitetään, että Liikenne- ja viestintävirasto voi määrätä seuraamusmaksun tiettyjen uudessa laissa asetettujen velvoitteiden laiminlyömisestä.

Lait on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 1.1.2027. Soveltaminen alkaisi pääosin vuoden 2029 aikana.

Tausta

Toisin kuin monissa muissa Euroopan maissa, kuten Ranskassa, Hollannissa, Tanskassa ja Ruotsissa, Suomessa ei ole tällä hetkellä kattavaa sähköistä palvelua, jonka kautta maanrakennusta, verkkojen suunnittelua tai muuta maanalaisten verkkoinfrastruktuurin sijainti- tai paikkatietoa toiminnassaan hyödyntävät tahot saisivat tarvitsemansa verkkotiedot helposti yhden tietopisteen kautta. Suomessa tarve verkkotietojen välittämiseen tarkoitettulle palvelulle on tunnistettu jo pitkään. Velvoite verkkotietojen välittämiseen tarkoitettun palvelun kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi oli asetettu vuonna 2016 verkkoinfrastruktuurin yhteisrakentamisesta ja -käytöstä annetun lain 276/2016 (myöhemmin myös "yhteisrakentamislaki") 5 §:ssä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomille. Verkkotietojen välittämiseksi tarkoitettun palvelun tarve on korostunut Suomen suuren verkkotoimijamäärän takia. Tästä johtuen kaikilla alueilla ja tilanteissa ei ole ilmeistä, että miltä verkkotoimijoilta verkkotietoja tulisi selvittää kaivutöitä ja niiden suunnittelua varten.

Liikenne- ja viestintävirasto valmisti verkkotietojen välittämistä varten tarkoitettun keskitetyn tietopisteen käyttöönottoa. Käyttöönotto kuitenkin keskeytettiin vuoden 2024 lokakuussa muutamaa viikkoa ennen palvelun suunniteltua käyttöönottoa. Liikenne- ja viestintäministeriö arvioi yhdessä Liikenne- ja viestintävirasto Traficomin kanssa keskeytyksen jälkeen palvelun toteuttamisvaihtoehtoja kuullen sidosryhmiä. Arvioinnissa vaihtoehtoja palvelun toteuttamiseksi tunnistettiin aiempi keskitetty malli, hajautettu malli eri variaatioilla ja hybridimalli. Liikenne- ja viestintäministeriö pyysi asiaa käsitelleestä arviomuistiosta lausuntoja alkuvuodesta 2025. Arvioinnin tuloksena ministeriö käynnisti keväällä 2025 lainsäädäntöhankkeen hybridimallin toteuttamiseksi.

Linkit

<https://valtioneuvosto.fi/hanke?tunnus=LVM013:00/2025> - Hankeikkuna

Esittelijä Kaupunginjohtaja Juntunen Juhana

Päätösehdotus

Kaupunginhallitus päättää antaa seuraavan lausunnon em. pyyntöön:

1. Vaikutukset (taloudelliset, toiminnalliset, yhteiskunnalliset)
Esitys selkeyttää verkkotietojen saatavuutta ja tehostaa kaivutöiden suunnittelua, mikä vähentää vahinkoriskiä ja turhia kustannuksia. Pienelle kunnalle keskitetty

tietopiste ja yhtenäinen toimintamalli keventävät selvitystyötä ja vähentävät epävarmuutta eri verkko-operaattoreiden tiedoista. Velvoitteiden täyttyminen voi kuitenkin lisätä verkkojen omistajien ja kunnallisten toimijoiden hallinnollista työtä.

2. Uusien velvoitteiden toimivuus

Rekisteröinti-, tiedonanto-, turvallisuus- ja näyttötoimintavelvoitteet ovat periaatteessa toimivia ja parantavat kokonais kuvaa maanalaisesta verkosta. Kuitenkin pienille kunnille ja pienille verkko-operaattoreille velvoitteet voivat aiheuttaa resurssi- ja osaamishaasteita. Siksi ohjeistuksen tulee olla selkeää ja viranomaisohjauksen riittävää.

3. Verkkotietojärjestelmän luokat ja tietoturva vaatimukset (26 §)

Luokitus vaikuttaa perustellulta ja mahdollistaa eritasoisen tietoturvan sovittamisen verkon kriittisyyden mukaan. Tietoturva vaatimukset ovat pääosin riittäviä, mutta niiden käytännön soveltamiseen tarvitaan konkreettisia ohjeita, jotta kunnat ja pienet toimijat voivat varmistaa velvoitteiden täyttymisen kustannustehokkaasti.

4. Sähköisen tietopisteen rahoitus ja maksut

Tietopisteen rahoitusmallin tulee olla kohtuullinen kunnan näkökulmasta. Kunnat eivät saa joutua kohtuuttomaan maksurasitukseen, sillä verkkotietopalvelun hyöty jakautuu laajasti useille toimialoille. Maksujen tulee olla ennakoitavia ja suhteessa palvelun käytön määrään.

5. Määräajat verkkotietokyselyissä

Määräajat ovat perusteltuja ja tukevat sujuvaa hankesuunnittelua, mutta ne eivät saa olla niin tiukkoja, että pienillä toimijoilla on riski joutua seuraamuksille resurssipulan vuoksi. Joustavuus poikkeustilanteissa on tarpeen, erityisesti haja-asutusalueiden verkkojen osalta.

6. Kokonaisturvallisuus ja turvallisuusvaatimusten riittävyys

Esitys parantaa kokonaisturvallisuutta, kun kriittistä tietoa käsitellään hallitummin ja henkilöstön turvallisuus selvitykset otetaan käyttöön. Turvallisuusvaatimukset vaikuttavat kattavilta, mutta niiden täytäntöönpano edellyttää kunnille selkeitä ohjeita siitä, miten velvoitteet toteutetaan kustannustehokkaasti ja ilman tarpeetonta hallinnollista ylikuormitusta.

7. Muut huomiot

Kuhmon kaupunki pitää hybridimallia tarkoituksen mukaisena ratkaisuna, koska se mahdollistaa joustavasti erikokoisten toimijoiden osallistumisen järjestelmään. Prosessin onnistumisen kannalta on tärkeää, että Traficomilta saatava tuki, koulutus ja ohjeistus ovat riittäviä myös pienille ja maantieteellisesti laajoille sekä harvaan asutuille kunnille. Lisäksi olisi hyödyllistä arvioida, miten palvelu voidaan integroida nykyisiin kunnallisiin paikkatietojärjestelmiin.

Päätös

Kaupunginhallitus yksimielisesti hyväksyi kaupunginjohtajan päätösehdotuksen.